

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtrek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam pošten, plača se leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo Slovenskega Gospodarja v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Udje „Katol. Slovenskega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, vstopnega naročnine, inserate in reklamacije. — Za izserate se plačuje od enoslopnih petletov za enkrat 15 vin, za dvakrat 25 vin, za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do torka epoldne. — Ne zaprite reklamacije so poštno proste.

Današnja številka obsega 10 strani in prilogo: „N A S D O M.“

Naša zaveznika.

Avstrija je zvezana z Nemčijo in Italijo za slučaj, da ji kdo napove vojko. Toda na prijatelja, ki niti v dobrih dneh ni zvest, se ni mnogo zanesti. Da se v Italiji neprenehoma goji sovraštvo proti nam, je znana stvar. Kako nam je hotela Italija pomagati, ko smo si l. 1908 prisvojili Bosno in Hercegovino, je res znamenje zvestega prijateljstva. Že je mobilizirala svojo vojko ter čakala samo, da se mi z balkanskimi državami zapletemo v vojno. To priliko bi uporabila, da nas zahrbtno napade ter nam ugrabi laško Tirole in Trst. Takšna je ena naših zaveznic.

Druga naša zaveznica je Nemčija. Ko nam je pretila l. 1908 vojka na Balkanu, takrat se je res nemški cesar Viljem bahal, da stoji s celo armado za nami. Mi bi namreč takrat njegove pomoči niti ne bili potrebovali. Z balkanskimi državami bi bili opravičeni sami, a Rusija bi nas gotovo ne bila napadla, ker je bila še od japonske vojske in notranjih nemirov preveč oslabiljena. Nemška ponudba je bila torej le hinavščina in komedija.

V zadnji balkanski vojski, ko so se slovanske države borile proti Turkom, je Nemčija že bolj odkrito pokazala svoje prijateljstvo do nas. Neprenehoma nas je hujskala na vojko nad Srbe in Črnogorce in ko je videla, kako smo mi osvraženi pri teh narodih, prišel je nemški kramar med nje, izpodrinil naše blago in upeljal svoje. Naša veletrgovina je imela pred to vojko v slovanskih državah na Balkanu najboljši izvozni trg, sedaj ga ima zahrbtna Nemčija. Mi pa imamo celo vrsto tovarn, ki so ustavile delo, in na tisoče delavcev brez posla.

Se nekaj nam je storila Nemčija za časa zadnje vojske. Ko je Avstrija videla, da si ljubezni Srbi in Črne gore ne more tako hitro zopet pridobiti, hotela je vsaj eno balkansko državo pritegniti na se ter si jo narediti za prijateljo. Posređovala je, da Rumunija ne ugrabi Bolgarom rodovitne Dobruče, toda Nemčija je bila nasproti. Nasproti Grkom je hotela Avstrija Bolgarom pridobiti ugoden izhod na Sredozemsko morje pri Kavali, a Nemčija je nasprotovala, tako, da so naša tozadnja posređovanja ostala brezuspešna. Nemčija je storila vse, da bi balkanskim narodom dokazala, češ, saj Avstrija nima nobene moči, da bi vam pomagala.

Zadnji čas pa je rusko časnikarstvo razkrilo zopet veliko politično lopovstvo Nemčije proti Avstriji. Rusija je hotela ustanoviti trozvezo Rusije, Nemčije in Francije nasproti svoji nasprotnici v Perziji, v Mali Aziji in Sredozemskem morju, nasproti Angliji. Predpogoj za to zvezo bi bil, da se spravi Francija in Nemčija. Zato bi naj Nemčija odstopila Franciji Elzaško-Lotrinsko, a v zameno bi si naj vzela zapadno Avstrijo, to je Češko, nemške alpske dežele in naše slovanske dežele, Rusija bi si vzela Galicijo in Bukovino, druge dežele pa bi naj pripadle balkanskim državam. Najbolj živo se je zanimal za ta ruski načrt nemški cesar, naš ljubi zaveznik. Delitev Avstrije mu ni delala prav nobenih pomislekov, temveč le nasprotje proti Angliji, koje mogočno brodogrje mu je povzročalo kurjo polt. Rusija je med tem svoj načrt že davno vrgla med staro šaro, a nemški cesar se je še vedno zanimal za te, nam zelo prijazne načrte.

Nemški listi sami priznavajo prav odkrito, da vladni krogi v Nemčiji naši domovini ne želijo dolgega življenja. Ti naši zavezniki neprenehoma mislijo na naš razpad. Le eno bi bilo oholim Prusom neljubno, namreč, da bi z avstrijskimi deželami dobili preveč katoliškega prebivalstva. Katoliško vero pa protestantovski Prusi sovražijo. Vsled tega so bili na Nemškem zelo veseli in zadovoljni, ko se je začelo v Avstriji protestantsko, pročod-rimovsko gibanje. Podpirali so ga s časniki, z lutrovskimi pastori in denarjem. Ravno te dni so poročali nemški časniki, da je sedanja nemška cesarica zelo radodarno podpirala protestantsko gibanje v naši Avstriji.

Sedanji nemški cesar Viljem je sploh strupen sovražnik katoliške vere in zavoljo tega gotovo ni bil nevoljen, ko je njegova žena izdajala denar, da pospešuje v Avstriji odpadanje od katoliške vere. Kako našo vero sovražijo, dokazuje ta-le dogodek. Ko je njegova bližnja sorodnica, heneska grofica Ana, dne 9. oktobra 1902 prestopila od protestantizma h katoliški veri, takrat se je Viljem sšno razjutil ter ji pisal

pismo, v katerem tudi stoji: „Vero, h kateri si pristopila, sovražim“. Pismo je prišlo v roke vratislavskega kardinala Kopa in ko je ta pred kratkim umrl, se je objavilo in nam pokazalo nemškega cesarja Viljema v pravi fuži.

V zadnji številki smo objavili načrt avstrijskega vsenemštva, ki hoče Nemcem pripraviti pot preko Slovencev do Adrije. Ti načrti se čudovito strinjajo z načrti vseh odločilnih krogov v Nemčiji. Ako se torej borimo proti tem načrtom, borimo se tudi za našo Avstrijo in za katoliško vladarsko hišo habsburško. Da bi se to pač tudi vedno in povsod dovolj upoštevalo! Avstrija se ne more zanesti na svoje zunanje zaveznike, ampak samo na svoje narode, katerim mora izkazovati vsestransko pravico ter jim ščititi vero, jezik in zemljo.

Kmetijska družba.

Zadnji teden, dne 27. in 28. marca, se je vršil občni zbor štajerske Kmetijske družbe. Spodnještajerske podružnice so bile skoro polnoštevilno zastopane. Najprej je bila razprava o predlogih, ki so jih stavile različne podružnice. Ker so ti predlogi večinoma strokovno-kmetijskega značaja, bodo o njih poročale „Gospodarske Novice“.

Pričakovalo se je, da bo prišlo med nemškimi strankami do hudih spopadov, kajti vse se borijo za upliv v Kmetijski družbi. Toda le v začetku se je slišalo nekaj ostrih besed med Pančevimi in Klusemanovimi pristasi. Oboji so svobodomiseln, toda Pančevci so za znižanje uvozne carine za nekatere kmečke pridelke, Klusemanovi pa branijo dosedanje carine. Tretja nemška stranka so krščansko-socialna, ki grede glede carine s Klusemanovci. Pristaš Klusemanov je predlagal, da se najprej razpravi na obnem zboru o carinskih vprašanjih. Ob tej priliki je ravno prišlo do spopada. Toda Pančevci in — slovenski liberalci so glasovali proti, čeprav se mora reči, da so carinska vprašanja za naš kmečki stan najvažnejša vprašanja. Dobra carinska politika dviga kmečki stan slaba ga uničuje.

Pr. volitvah v osrednji odbor se je zopet, kakor ja to samoumevno, pokazalo strankarstvo. Po prizadevanju voditeljev naše kmečke stranke so imeli Slovenci tokrat dobiti 6 mest v osrednjem odboru. Zantevali so naši sicer še več, a se dalo doseči. Da med slovanskimi strankami ni prišlo do boja v navzočnos Nemcev, sta se stranki robotali tako, da dobi kmečka stranka 4 odbornike, liberalna pa 2. Po večini so potem pri volitvi liberalci res pošteno držali ta dogovor, toda pri nekaterih je vendar udarila liberalna nepoštenost na svetlo in volili so drugače.

Predsednikom družbe je izvoljen zopet deželni gavar Edmund grof Attems, prvim podpredsednikom dr. Klusemann, drugim podpredsednikom Neuper. Izmed Slovencev so izvoljeni v odbor: posl. dr. Verstovšek, prof. Gabriel Majcen, poslanec Ozmeč, župan Franc Thaler in liberalca Roblek ter Petrovar.

Našim pristašem priporočamo, da se brigajo za kmetijske podružnice, kajti liberalci sodelujejo sedaj veliko pri njih, toda samo z namenom, da bi prišli zopet do politične moči. Ako kdo rabi pomoč ali posređovanje, naj se obrne na naše odbornike, pri njih bo našel potrebno pomoč.

Politični ogled.

— Slovensko-Hrvaško. V Gorici se je vršil v nedeljo, dne 29. marca, hud volilni boj v III. razredu pri občinskih volitvah med Italijani in Slovenci. Do sedaj so gospodarili v tem mestu zagrizeni Italijani, ki so pred vsem podobni našim spodnještajerskim Nemcem in nemškutarjem. Slovenci so nastopili složno. Italijani so bili tudi združeni, pomagali so jim pa še Nemci in socialni demokrati. Na obeh straneh se je razvila strastna agitacija. Žalibog, da so se našli na slovenski strani izdajalci, ki so pripomogli Italijanom do zmage. Italijani so z največjim naporom dobili komaj nekaj nad 100 glasov več kot Slovenci, kateri so dobili 340 glasov. Slovani gre povsod na dan.

— Hrvaški poslanec Stjepan Zagorac, pristaš stranke prava, je dne 21. t. m. dejal v hrvatskem saboru z ozirom na očitanje, češ, da je irenderat: Nam „Hrvatom hi treba, da bi bili veleizdajalci. Hrvatje lahko mirno čakajo. Monarhiji prefi nevarnost od Italije, ki si želi Istre, od Srbije, ki ji hoče vzeti Bosno

in Dalmacijo, in od Rusije; mogoče ba celo tudi od Rumunije. Ako se monarhija hoče rešiti, mora Hrvat in Slovence sama združiti. Če noče, potem pa se bodo Hrvatje vendar-le združili, seveda z velikimi izgubami. Ali ni torej najbolj pametno, da monarhija ujedini naš narod? — Hrvaški liberalci, združeni v takozvani „koaliciji“, so v Zagrebu izvolili bana Skrlca za deželnega poslanca. Moč je hud madžaron in niti ne ume hrvaškega jezika. Liberalce pa to nič ne ovira, ker so skoro gotovo od madžaronov podkupljeni. — Vedno še vlada na Hrvaškem razburjenje zaradi razlastilnega zakona za pomorsko obrežje, kakor so ga sklenili v madžarskem državnem zboru. Pred leti so ukradli Madžari Hrvatom Reko, sedaj so si naredili zakon, s katerim jim bodo vzeli še ostalo morsko obal. Tako Madžar steguje svoje prste po slovanskem morju in svobodomiseln koalicija, v kateri pa nosijo Srbi prvi zvonec, jim je hotela to mirno dovoliti. Toda vzbudila se je hrvaška zavest in tudi koalicija se je je ustrašila. Vendar bo ostalo po našem mnenju vse pri starem. Srbi v koaliciji dobro vedo, kaj delajo. Hrvaško primorje bi naj pripadlo v bodočnosti Madžarom, dalmatinsko pa Srbom. Hrvatje bodo morali stati z odprtim očesom na straži.

— Kranjsko. V Ljubljani se zopet pere umazano perilo. Še niso pozabljene liberalne sleparije pri Glavni posojilnici, že je sodišče pričelo razpravo proti onim osebam, ki so zakriville propad zadruge Agro-Merkur. Liberalni neuspehi na polju združništva slovenskemu narodnemu gospodarstvu zelo veliko škodijo, ker mu pred vsem svetom jemljejo kredit.

— Koroško. Slovenski Korošci uporabijo letos vsako priliko, da proslavijo 500letnico zadnjega umesčenja koroških vojvod. S tem se bo gotovo dvignil ponos koroškega kmeta, kajti svoboden slovenski kmet je bil, ki je ustoličeval vojvode v slovenskem jeziku. Naj bi ta slavlja zadušila med slovenskim ljudstvom sleherno kal nemškutarije. Med slovenskimi Korošci sedaj najlepše deluje Krščansko-socialna zveza. Dobro bi bilo, da bi se tudi na političnem polju več delalo, in sicer, da bi se odločno povdarjala kmečka plat.

— Rusija se še vedno oborožuje. Objavlja se novi načrt za zgradbo vojaškega letalnega brodogoja. Rusi so sklenili, da zgrade 326 navadnih zrakoplovov in 10 zračnih letalnih strojev v novi velikanski obsežnosti. Naročili so tudi v inozemstvu nad sto zrakoplovov različnih sestav. Zakaj se Rusija tako pripravlja? V Mali Aziji in Perziji sili vedno bolj Nemčija naprej in zato se je bati, da se Rusija in Nemčija prejalislej zgrabit, ako se nespornazumljenja ne bodo dala drugim potomporavnati. Grabežljivost Nemčije spravlja Evropo zopet v vojskino nevarnost.

— Angleško. Na Angleškem so bile zadnji teden razmere tako napete, da se je splošno pričakovalo, da bo na Irskem izbruhnila državljanska vojska radi nameravanih svobodšin za Irce. V protestantski pokrajini Ulster, kjer se je pripravljala vstaja, so se duhovi sedaj že pomirili. Med vojaštvom in častniki še sicer vre in se jih mnogo protivi, da bi šli zoper uporne protestante. Mnogo častnikov in celo več generalov je raje odložilo svoje časti, kot bi se borili za svobodo Ircev. Celotni vojni minister Seely je odstopil. Vlada pa, kakor je razvidno iz novjših poročil, vstraja pri svojem sklepu in bo najbrž svobodo Ircev tudi izpeljala. Sedaj je ministrski predsednik Asquith, velik prijatelj Ircev, prevzel vojno ministrstvo in bo šel z zvestimi četami nad uporne protestante, če bodo še nadalje skušali rogoviliti.

— Albanija. Kakor vsa znamenja kažejo, se vidskemu princu v Albaniji ne bo godilo posebno dobro. Že sedaj so se pojavili razni resni spori med posameznimi albanskimi velmožmi. Tako sta se n. pr. hudo sprla znani Esad-paša in ministrski predsednik Turkan-paša. Vojni minister Esad-paša je spravil spor tako daleč, da so v kneževi prestolnici, v Draču, postale razmere nevzdržne. Vrše se poulični boji, prebivalstvo je razcepljeno v dva tabora, a večina se nagiba na stran Essad-paše. Knez in kneginja si ne upata zapustiti svoje palače. Lahko se zgodi, da bodo Albanci z Viljemom tako napravili kakor so Meksikanci z Maksimiljanom. — Splon plenijo roparske tolpe po Albaniji slej kakor prej. Tudi med Grki in Albanci se vrše neprestane praske.

— Francija. Ministrova žena, morilka Caillaux, je sicer zaprta, toda njena ječa je prijetna. Soba ima krasno in bogato opremljeno, obiskati jo sme vsak-